

ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ-УЧАСНИЦЯМИ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ

Вступ

Економічний розвиток будь-якої держави в значній мірі залежить від її участі в міжнародних економічних, і транскордонних, як їх частини, відносинах. Ще жодна країна не спромоглася створити повноцінну економіку, ізолювавши себе від світової економічної системи. Саме завдяки зовнішньоекономічній діяльності країни отримують можливість спеціалізації в окремих галузях економіки, одночасно імпортуючи товари, які не виробляються національним господарством. При дослідженні транскордонних економічних зв'язків актуальним є комплексний аналіз економічних факторів, що діють в сфері зовнішньоторговельного співробітництва прикордонних регіонів. Ці фактори визначають міжнародну спеціалізацію країн, допомагають розвивати відносини у вигідному для всіх учасників транскордонного об'єднання напрямі, дають можливість будувати прогнозні плани з метою недопущення негативних подій в межах світової економіки. Дослідженням основних понять транскордонного співробітництва та специфіки зовнішньоторговельних зв'язків займалися багато вітчизняних та іноземних вчених, серед яких Макогон Ю. В. [2], Мікула Н. А. [4], Філіпенко А. С. [5] і багато інших.

Постановка задачі

Основні цілі даного дослідження полягають у наступному: визначення ролі і місця України та її транскордонних партнерів по Карпатському Євро регіону в світовому маркетинговому просторі; аналіз показників зовнішньої торгівлі країн-учасниць Карпатського регіону; аналіз темпів зовнішньої торгівлі України; аналіз географічної структури зовнішньоторговельного обороту України з Польщею, Румунією, Угорщиною та Словаччиною.

Методологія

У процесі дослідження використані методи системного, порівняльного та економічного аналізу, метод логічного співставлення та причинно-наслідкової залежності, статистичні, математичні та інші методи.

Результати дослідження

Враховуючи відсутність спеціальних статистичних даних та узагальнюючих показників зовнішньоекономічної діяльності транскордонного

простору Карпатського Єврорегіону в даній статі досліджується ефективність макросередовища на загальноукраїнському рівні.

В першу чергу, визначимо роль і місце України та її транскордонних партнерів по Карпатському Єврорегіону (КЄ) в світовому маркетинговому просторі [3]. З цією метою зіставимо показники зовнішньої торгівлі цих країн. Дані, наведені у табл.1 свідчать про відносно високі темпи росту обсягів зовнішньоторговельного обороту країн-учасниць Карпатського Єврорегіону. Протягом 2001-2006 років обсяг зовнішньої торгівлі Польщі та Угорщини зріс в більш, як 2 рази, Румунії в 1,5 рази, Словаччини-1,6 рази [1, 3].

Таблиця 1

Динаміка зовнішньоторговельного обороту країн-учасниць КЄ

Назва країни	Темп росту обсягів зовнішньої торгівлі (у порівнянні з попереднім роком)					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7
Польща	1,17	1,35	1,19	1,07	1,01	2,03
Румунія	1,16	1,37	1,07	1,01	0,90	1,55
Словаччина	1,11	1,33	1,14	0,97	0,98	1,63
Угорщина	1,17	1,10	1,04	1,29	1,17	2,01

Протягом 1993-2007 років розвиток зовнішньої торгівлі України відбувався в умовах, які характеризувалися лібералізацією державного регулювання, зростанням підприємницької активності широкого кола суб'єктів зовнішньоекономічних відносин всіх форм власності та відносною стабільністю валютного ринку [3,5].

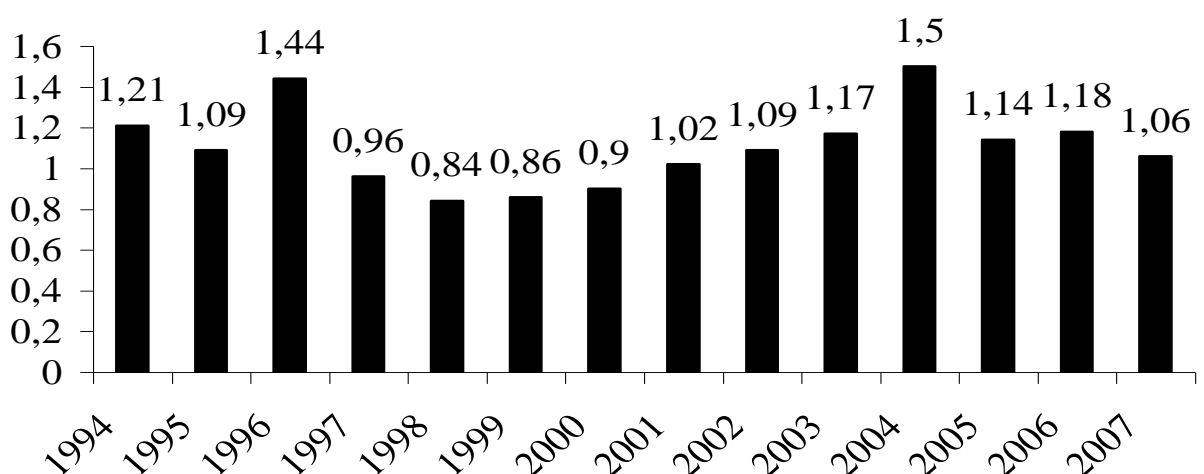

Рис.1. Темп росту зовнішньоторговельного обороту України протягом 1993-2007 років. Розраховано автором за даними [1]

Однак, як показано на рис.1 темпи росту зовнішньої торгівлі за результатами 1997-1999 років дещо сповільнились, що на нашу думку зумовлено фінансово-економічною кризою на окремих світових ринках та протекціоністською політикою Російської Федерації щодо українських товарів. Другий різкий спад росту зовнішньої торгівлі відбувся в 2005 році, що пов'язано з політичною нестабільністю в Україні [2].

В умовах відносного росту обсягів зовнішньоторговельного обороту України протягом 2001-2006 років спостерігається чітка тенденція збільшення обсягів зовнішньої торгівлі з державами - «сусідами» (див.табл.2). За цей період обсяг зовнішньої торгівлі України з Польщею та Румунією зріс майже в 3,6 разів, Словаччиною – 2,4 рази, Угорщиною – 2,7 рази.

Таблиця 2

Географічна структура зовнішньої торгівлі України: динаміка торгового обороту, млн. дол. США

Назва країни	Обсяги зовнішньої торгівлі						Темп росту зовн. торг. у 2006р. до 2001р.
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
1	2	3	4	5	6	7	8
Польща	948,3	1043,2	1565,6	1948,6	2417,6	3453,7	3,6
Румунія	294,1	366,7	543,5	815,4	701,7	1072,0	3,6
Словаччина	383	428,3	489,9	614,6	812,7	932,4	2,4
Угорщина	640,6	714,1	1120,0	1170,0	1338,6	1748,3	2,7

Розраховано автором за даними [1]

Одночасно слід відзначити тенденцію збільшення питомої ваги досліджуваної групи країн у загальному зовнішньоторговельному обороті України. Як видно з даних наведених у таблиці 3 протягом 2001-2006 років загально груповий показник питомої ваги зріс з 7,07 до 8,64 процентів. Крім того, відбулось істотне збільшення часток Польщі та Румунії в загальному обсязі зовнішньої торгівлі України, які зросли в 1,4 рази кожна та незначне зменшення питомої ваги Словаччини з 1,2 до 1,12 процентів. Частка Угорщини в зовнішньоторговельному обороті України протягом вказаного періоду практично не зазнала змін і становила близько 0,10 відсотка.

Протягом 2001-2004 років формувалось позитивне сальдо зовнішньоторгового обороту України, рівень якого на кінець 2004 року склав +3,7 млрд. дол. США, проте починаючи з 2005 року почало формуватись від'ємне сальдо і на кінець 2006 року цей показник становив -6,7 млрд. дол. США. За результатами зовнішньої торгівлі з Румунією, Словаччиною та Угорщиною на

кінець 2006 року, за нашими підрахунками сформувалось позитивне сальдо, яке відповідно склало +179,8; +166,9; та 143,9 млн. дол. США. Протилежна ситуація склалась у торгівлі з Польщею, позитивне сальдо від рівня +46,6 млн. дол. США у 2001 році зменшилось більш, ніж у 15 разів і досягнуло показника -764,6 млн. дол. США за результатами 2006 року.

Таблиця 3

Питома вага окремих країн в структурі зовнішньоторговельного обороту України

Назва країни	Обсяги зовнішньої торгівлі						Темп росту зовн. торг. у 2006р. до 2001р.
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
1	2	3	4	5	6	7	8
Польща	948,3	1043,2	1565,6	1948,6	2417,6	3453,7	3,6
Румунія	294,1	366,7	543,5	815,4	701,7	1072,0	3,6
Словаччина	383	428,3	489,9	614,6	812,7	932,4	2,4
Угорщина	640,6	714,1	1120,0	1170,0	1338,6	1748,3	2,7

Розраховано автором за даними [1]

Висновки

Дане дослідження показало високі темпи росту обсягів зовнішньоторговельного обороту всіх країн-учасниць Карпатського Єврорегіону, викреслилась чітка тенденція збільшення обсягів зовнішньої торгівлі України з державами-«сусідами» та збільшення питомої ваги досліджуваної групи країн у загальному зовнішньоторговельному обороті нашої держави. Все це свідчить про можливість та доцільність укладення Україною персоніфікованих угод про вільну торгівлю з державами учасницями КЄ, що дасть можливість прискорити включення України до європейських економічних інтеграційних об'єднань.

Список використаної літератури

1. Державний комітет статистики України : [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Макогон Ю. В. Международные стратегии экономического развития : учебн. [для студ. высш. учеб. зав.] / Макогон Ю. В., Лукьяненко Д. Г., Пахомов Ю. Н.; — К. : Знання, 2007. — 463с. : ил. — Библиогр.: с. 458—461.- ISBN 966-346-212-4
3. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки : міжвідомчий зб. науков. праць / НАН України, Інститут історії ; редкол.: С. В. Віднянський (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. — 453 с. : ил., табл. — Текст укр. — Библиогр.: с. 309-322.- ISBN 966-504-405-2.

4. Мікула Н. А. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво / Н. А. Мікула ; НАН України, Інститут регіональних досліджень. — Л. : Ін-т регіональних досліджень, 2004. — 396с. — *Бібліогр.*: с. 327-347. - ISBN 966-02-2879-1.

5. Світова економіка : [підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ] / [Філіпенко А. С., Будкін В. С., Рогач О. І. та ін.] ; під.ред. С.В. Головка — К.: Либідь, 2007. — 638с. : іл., табл. — *Текст укр.* — *Бібліогр.*: с. 415-458. - ISBN 978-966-06-0458-2.